

ДЕРЖАВНА
СЛУЖБА
ЯКОСТІ ОСВІТИ
УКРАЇНИ

РЕЗУЛЬТАТИ

**моніторингового дослідження
організованого початку
2025/2026 навчального року:**

СФЕРА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ	3
ВИБІР РЕСПОНДЕНТІВ ТА ЇХНЯ ХАРАКТЕРИСТИКА	4
ПІДГОТОВКА ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО РОБОТИ У 2025/2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ	9
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	12
РІВЕНЬ ЗАДОВОЛЕНOSTІ РЕСПОНДЕНТІВ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	14
СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	17
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ УЧАСНИКАМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	25
ДЕЯКІ ПИТАННЯ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	29
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	32

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ

Державною службою якості освіти України (далі – Служба) спільно з її територіальними органами відповідно до Плану роботи Служби на 2025 рік у період з 17.09.2025 до 17.10.2025 проведено моніторингове дослідження організованого початку 2025/2026 навчального року в закладах позашкільної освіти.

Мета дослідження:

Всебічна оцінка стану готовності закладів позашкільної освіти до роботи у 2025/2026 навчальному році та аналіз організаційних умов здійснення освітнього процесу в умовах безпекових ризиків. Дослідження спрямоване на встановлення рівня задоволеності основних учасників освітнього процесу якістю його організації, визначення стану безпеки та дотримання державних гарантій учасникам освітнього процесу під час воєнного стану, а також на окреслення тенденцій розвитку безбар'єрності освітнього середовища.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз виконання заходів із підготовки закладів освіти до навчального року, зокрема організаційних, інфраструктурних та безпекових.
2. Оцінити існуючі формати організації освітнього процесу (очний, змішаний, дистанційний) та практики інформування учасників щодо зміни режимів навчання.
3. Виміряти рівень задоволеності організацією освітнього процесу в ключових групах респондентів (керівники, педагогічні працівники, здобувачі освіти, батьки / законні представники здобувачів освіти) із застосуванням індексного підходу (ACSI).
4. Дослідити стан кадрового забезпечення закладів освіти (наявність чи дефіцит педагогічних кадрів), а також рівень забезпеченості педагогів та учнів технічними засобами для реалізації змішаного та дистанційного форматів навчання.
5. Оцінити стан створення безпечних умов для учасників освітнього процесу: наявність та місткість укриттів, алгоритми дій у разі сигналів тривоги, проведення навчань із безпеки, забезпечення енергетичної стійкості.
6. Вивчити стан дотримання державних гарантій та трудових прав педагогічних працівників у сфері освіти в умовах воєнного стану.

7. Дослідити доступність психологічної підтримки для всіх учасників освітнього процесу та практики фактичного звернення по допомогу.

8. Проаналізувати окремі питання безбар'єрності освітнього середовища, зокрема доступність території, входів до будівель, можливість пересування між поверхами, наявність пристосованих санітарних кімнат та ресурсних кабінетів.

Інструментарій:

- анкета для керівників закладів позашкільної освіти;
- анкета для здобувачів позашкільної освіти;
- анкета для педагогічних працівників закладів позашкільної освіти;
- анкета для батьків (осіб, які їх замінюють) здобувачів позашкільної освіти;
- відвідування закладів позашкільної освіти.

Дослідження здійснювалося шляхом опитування з використанням Google Forms батьків здобувачів освіти (осіб, які їх замінюють), керівників та педагогічних працівників закладів позашкільної освіти, а також відвідування закладів позашкільної освіти (далі – ЗПО). Одним із інструментів дослідження є визначення індексу задоволеності учасників освітнього процесу організацією навчання (застосовується Службою від 2020 року), який у 2024 році внесений до індикаторів досягнення Цілей сталого розвитку в Україні (розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2024 року № 1190-р «Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні»).

ВИБІР РЕСПОНДЕНТІВ ТА ЇХНЯ ХАРАКТЕРИСТИКА

Вибірку респондентів – учасників моніторингового дослідження у кожному з регіонів сформовано відповідним територіальним органом Державної служби якості освіти (далі – Управління Служби). Під час формування вибірки у сфері позашкільної освіти обрано по 15 % від загальної кількості закладів, що провадять освітню діяльність на території юрисдикції кожного Управління Служби, з рівномірним розподілом їх за типами населених пунктів (село, селище, місто).

Заклади, які були відвідані в ході проведення моніторингового дослідження, не були включені до загальної вибірки опитування.

У дослідженні загалом взяли участь **302** заклади позашкільної освіти країни: **248** ЗПО взяли участь в опитуванні, **77** ЗПО були відвідані представниками Управлінь Служби на місцях (крім Луганської та Донецької областей).

Дослідження організовано з використанням інструментів дистанційного анкетування **11 208** респондентів з усіх регіонів України, з них **248** керівників закладів позашкільної освіти, **1 948** педагогічних працівників, **2 845** здобувачів позашкільної освіти, **6 167** батьків (осіб, які їх замінюють) здобувачів позашкільної освіти в усіх областях України та м. Києві (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика респондентів, які взяли участь в опитуванні

Назва адміністративно-територіальної одиниці	Опитано (онлайн-анкетування) (всього осіб)				Відвідано ЗПО (кількість)
	Керівники	Педагогічні працівники	Здобувачі освіти	Батьки здобувачів освіти	
Вінницька область	8	35	87	291	2
Волинська область	5	10	21	21	2
Дніпропетровська область	6	64	66	117	2
Донецька область	4	16	21	23	0
Житомирська область	11	80	108	167	2
Закарпатська область	4	10	86	64	3
Запорізька область	2	27	13	146	3
Івано-Франківська область	22	263	405	759	3
Київська область	30	202	127	194	4
Кіровоградська область	6	66	115	198	2
Львівська область	13	80	62	295	3
Луганська область	1	5	14	24	0
Миколаївська область	5	30	45	84	2
Одеська область	28	204	290	707	3
Полтавська область	26	181	230	668	2
Рівненська область	4	46	43	249	3
Сумська область	12	129	395	899	2
Тернопільська область	9	50	59	204	2
Харківська область	12	81	142	170	2
Херсонська область	2	28	1	4	1
Хмельницька область	10	69	96	295	2
Черкаська область	6	44	92	44	2
Чернівецька область	12	87	105	194	2
Чернігівська область	7	42	204	278	3
м. Київ	3	99	18	72	2
Всього	248	1 948	2 845	6 167	54
	11 208				

Таким чином, географічне охоплення цього дослідження (як за результатами відвідування, так і онлайн-анкетування) покриває всю територію України, за винятком Кримського півострова.

Аналіз кадрового складу закладів позашкільної освіти

На основі даних дистанційного опитування 248 керівників закладів позашкільної освіти можна спостерігати, що із 4 645 педагогічних працівників (станом на початок 2025/2026 н. р.) 167 осіб є внутрішньо переміщеними, 21 – перебувають за кордоном та здійснюють педагогічну діяльність, 60 осіб не мають змоги працювати через перебування за кордоном, 51 – у простої.

Аналіз кадрового складу закладів позашкільної освіти на основі даних, отриманих під час відвідування 54 ЗПО: загальна кількість педагогічних працівників у цих закладах становила 1 824 особи, з них 85 є внутрішньо переміщеними особами, 35 осіб перебувають за кордоном і не здійснюють педагогічну діяльність, 10 – перебувають за кордоном та здійснюють педагогічну діяльність, 1 працівник перебуває у простої (табл. 2).

Таблица 2

Кадровий склад педагогічних працівників ЗПО (осіб)
(за інформацією керівників ЗПО)

Категорія закладів позашкільної освіти	Внутрішньо переміщені	За кордоном (здійснюють педагогічну діяльність)	Перебувають у простої	За кордоном (НЕ здійснюють педагогічну діяльність)
Анкетовані ЗПО	167	21	51	60
Відвідані ЗПО	85	10	1	35
Всього в ЗПО	252	31	52	95

Опитування керівників ЗПО щодо наявності на початок 2025/2026 навчального року вакантних посад педагогічних працівників, передбачених штатним розписом, показує, що відсутність вакансій спостерігається у 111 закладах (44,8 % із опитаних), наявність вакансій до 10 % спостерігається в аналогічній кількості закладів (111 ЗПО). Ситуація із наявністю понад 10 % вакансій є менш поширеною, але залишається значною проблемою в окремих закладах, 10,5 % (26 ЗПО) мають понад 10 % вакантних посад педагогічних працівників.

Результати відвідування ЗПО демонструють, що відсутність вакансій спостерігається у 38,9 % закладів, наявність вакансій до 10 % спостерігається

у 42,6 % закладів, більше 10 % вакансій є проблемою у 18,5 % відвіданих ЗПО (рис. 1).

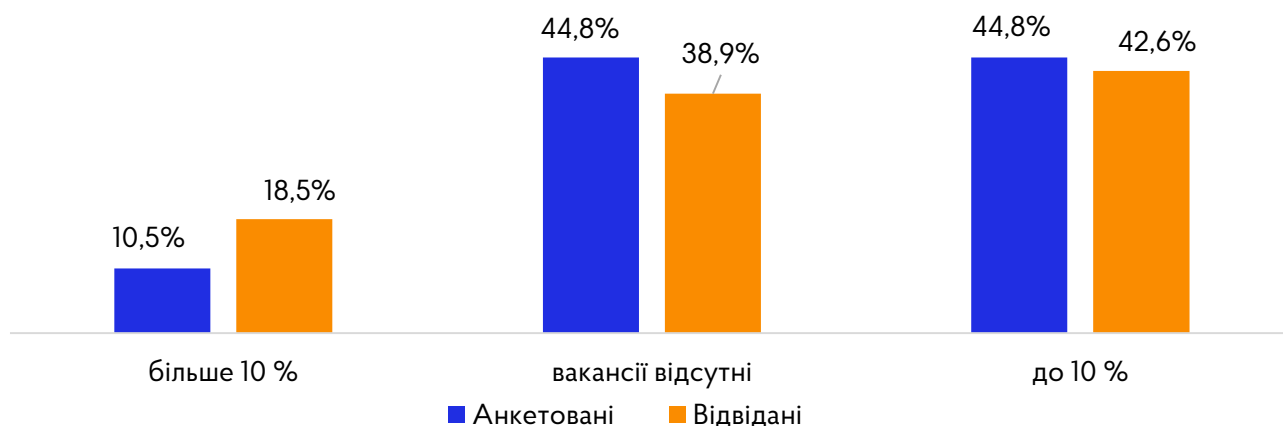

Рис. 1. Вакантні посади педагогічних працівників в ЗПО на початок 2025/2026 н. р.

Таким чином, інформація, отримана в ході дистанційного анкетування 248 керівників ЗПО, демонструє певні проблеми з кадровим забезпеченням у закладах позашкільної освіти, зважаючи на те, що більше 100 педагогічних працівників не здійснюють педагогічну діяльність (перебувають у простой або за кордоном). Проблемою також залишається відсутність кадрового потенціалу загалом у близько 55 % ЗПО (наявні вакансії медпрацівників), що потребує додаткових заходів як від керівництва закладів, так і від їхніх засновників.

Аналогічною є проблема у відвіданих закладах позашкільної освіти, на початок 2025/2026 н. р. із 54 ЗПО лише в 21 закладі відсутні вакансії педагогічних працівників.

Контингент здобувачів позашкільної освіти

За результатами опитування (відповіді керівників ЗПО), загальна кількість здобувачів позашкільної освіти у закладах станом на початок поточного навчального року становила 131 108 осіб. Серед них:

- 5 246 дітей є внутрішньо переміщеними особами;
- 945 дітей мають особливі освітні потреби (ООП);
- 516 дітей перебувають за кордоном.

Загальна кількість здобувачів позашкільної освіти у відвіданих ЗПО становила 59 429 осіб. Серед них:

- 1 948 дітей є внутрішньо переміщеними особами;
- 485 – мають особливі освітні потреби (ООП);
- 540 – перебувають за кордоном (табл. 3).

**Контингент здобувачів позашкільної освіти (осіб)
(за інформацією керівників ЗПО)**

Категорія закладів позашкільної освіти	Внутрішньо переміщені	Здобувачі ООП	Перебувають за кордоном
Анкетовані ЗПО	5246	945	516
Відвідані ЗПО	1948	485	540
Всього в ЗПО	7194	1430	1056

Форма власності більшості ЗПО (225 закладів – 90,7 %), за інформацією керівників, які взяли участь в анкетуванні, комунальна, 22 ЗПО (8,9 %) – державна, 1 ЗПО (0,4 %) – приватна (Івано-Франківська область). Із 54 відвіданих закладів 98,1 % належать до комунальної форми власності, 1 – до державної форми власності (м. Київ) (табл. 4).

Форма власності закладів позашкільної освіти

Форма власності ЗПО	ЗПО, що взяли участь в опитуванні	Відвідані ЗПО
Державна	22	1
Комунальна	225	53
Приватна	1	0
Корпоративна	0	0
Загальний підсумок	248	54

Анкетування проведене з розподілом ЗПО за місцем розташування (село, селище, місто): 15,7 % (39 осіб) опитаних керівників ЗПО працюють у закладах, що розташовані в селах, 30,2 % (75 осіб) – у селищах, 54 % (134 особи) – у містах; 15,5 % (285 осіб) опитаних педагогічних працівників ЗПО працюють у закладах, що розташовані в селах, 14,6 % (268 осіб) – в селищах, 69,9 % (1 288 осіб) – у містах; 12,1 % (344 особи) опитаних здобувачів позашкільної освіти відвідують ЗПО, що розташовані в селищах, 21,1 % (601 особа) – в селах, 66,9 % (1 909 осіб) – у містах; 16,1 % (993 особи) опитаних батьків здобувачів позашкільної освіти, діти яких відвідують ЗПО, що розташовані в селищах, 13,6 % (838 осіб) – в селах, 70,3 % (4 336 осіб) – у містах.

За типами населених пунктів, де розташовані ЗПО, працівниками Управління Служби відвідано заклади, що розташовані: 7,4 % (4) – у селах; 13,0 % (7) – у селищах; 79,6 % (43) – у містах (рис. 2).

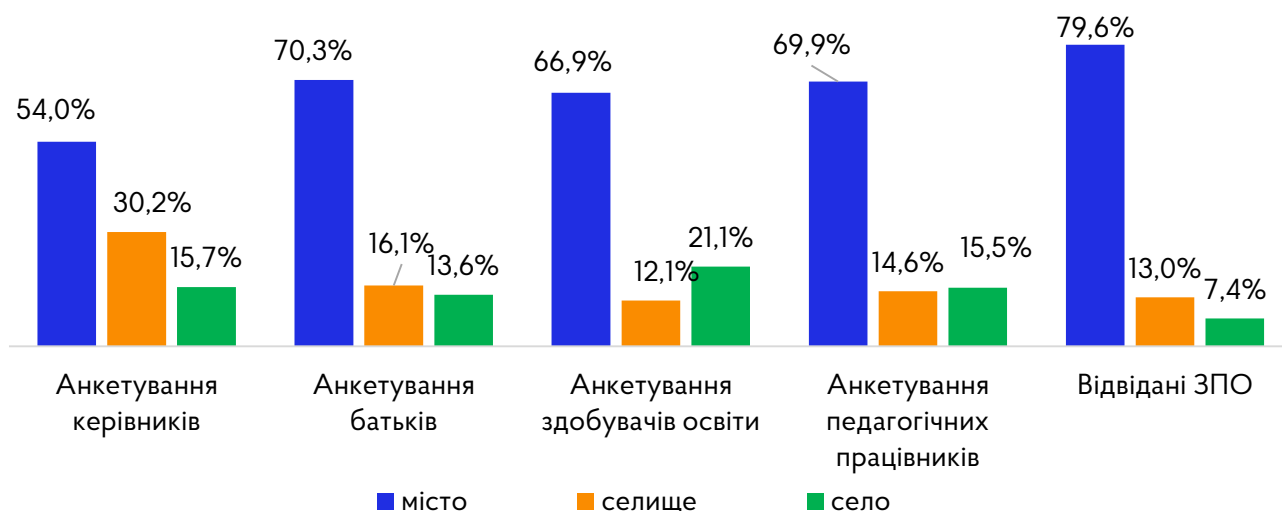

Рис. 2. Розподіл респондентів за типами населених пунктів

Із 248 керівників ЗПО, які взяли участь в анкетуванні, 240 (96,8 %) відповіли, що заклади функціонують за основним місцем діяльності, 8 ЗПО тимчасово переміщені (релоковані) (3 ЗПО у Донецькій, по 1 у Луганській, Херсонській, Кіровоградській, Дніпропетровській та Хмельницькій областях). Із 54 відвіданих ЗПО всі заклади на початок 2025/2026 навчального року функціонують за основним місцем діяльності (рис. 3).

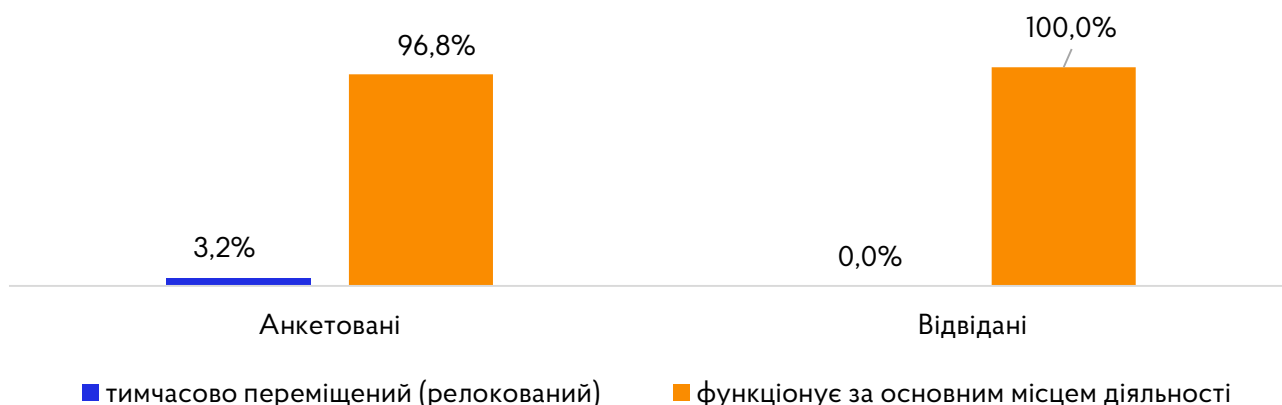

Рис. 3. Місце діяльності закладів позашкільної освіти на початок 2025/2026 н. р.

ПІДГОТОВКА ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО РОБОТИ У 2025/2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

Заплановані заходи щодо підготовки до початку 2025/2026 навчального року виконані у повному обсязі в 62,9 % закладів (156 ЗПО), у 32,7 % (81 ЗПО) –

переважно виконані, в 4,4 % (11 ЗПО) – роботи виконані частково. **Лише у 28 ЗПО (51,9 %) з 54 відвіданих закладів заплановані заходи виконані у повному обсязі, в 23 ЗПО (42,6 %) – переважно виконані, в трьох ЗПО (5,6 %) – виконані частково (рис. 4).**

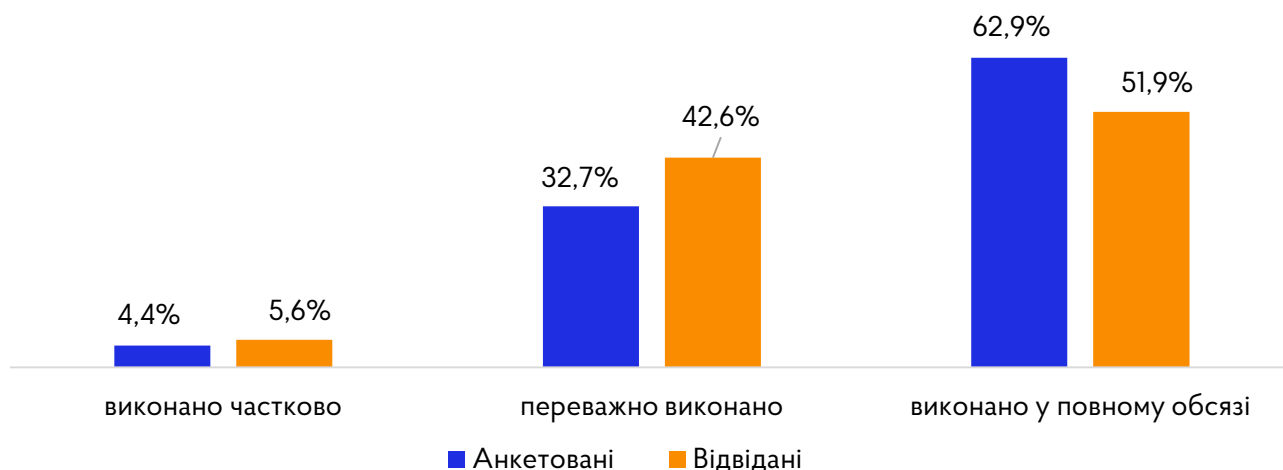

Рис. 4. Виконання запланованих заходів щодо підготовки ЗПО до початку 2025/2026 н. р.

За інформацією опитаних керівників ЗПО більшість закладів (226 із 248) не постраждали внаслідок повномасштабного вторгнення росії, 21 ЗПО (8,5 %) – пошкоджені, один заклад зруйновано (Донецька область).

Із 54 відвіданих ЗПО 45 закладів (83,3 %) не постраждали від російської агресії, 9 (16,7 %) ЗПО – зазнали пошкоджень.

Із 22 пошкоджених та зруйнованих ЗПО станом на початок 2025/2026 навчального року (за інформацією керівників закладів освіти, які взяли участь в анкетуванні):

у 7 ЗПО не здійснювалися роботи з відновлення або відбудови (по 1 ЗПО у Луганській та Херсонській областях, 3 – у Донецькій, 2 – у Запорізькій областях);

7 ЗПО – відновлювальні роботи проведені частково;

у 8 ЗПО – проведені всі необхідні роботи з відновлення та відбудови.

Більшість робіт, проведених у пошкоджених ЗПО, стосувалися відновлення дверей, вікон, стін, даху і стелі.

Ремонтні роботи до початку 2025/2026 навчального року у 88,7 % закладів (220 із 248) профінансовано за рахунок коштів місцевого бюджету.

Також, за інформацією опитаних керівників ЗПО, як джерела фінансування ремонтних робіт були задіяні:

батьківські кошти в 24 ЗПО (9,7 %);

допомога від організацій / меценатів у 31 ЗПО (12,5 %);

кошти державного бюджету в 21 ЗПО (8,5 %);

гранти, кошти бюджету розвитку тощо в 8 ЗПО (3,2 %).

Із 54 ЗПО, які були відвідані працівниками Управління Служби, у 49 закладах фінансування ремонтних робіт до початку поточного навчального року здійснювалося за рахунок коштів місцевого бюджету, в 1 ЗПО – за рахунок коштів державного бюджету.

Водночас деякі відвідані ЗПО додатково залучали:
 допомогу від організацій / меценатів – 15 ЗПО (27,8 %);
 батьківські кошти – 9 ЗПО (16,7 %) (рис. 5).

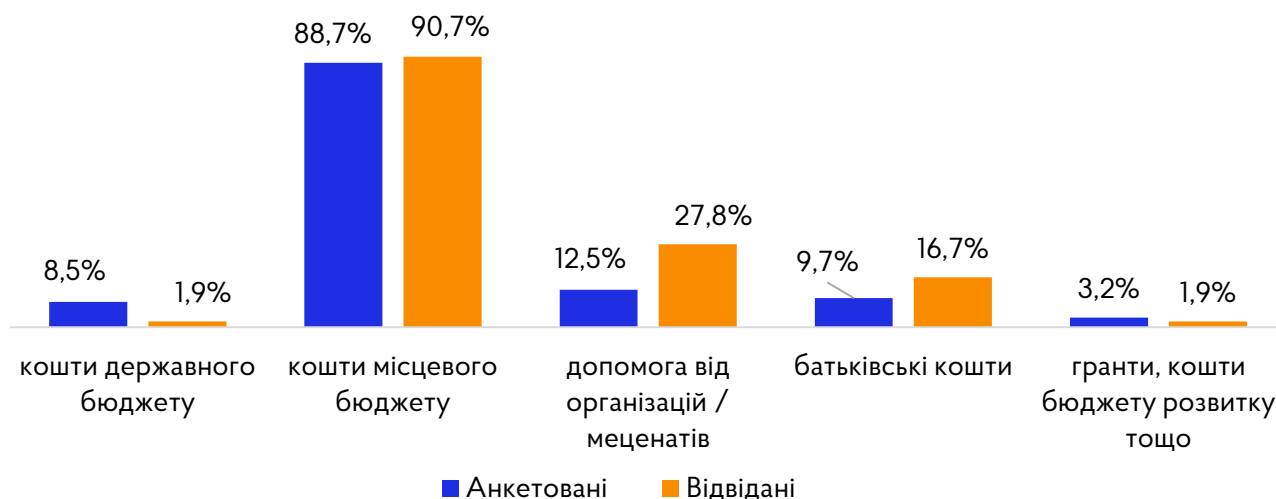

Рис. 5. Джерела фінансування ремонтних робіт в ЗПО до початку 2025/2026 н. р.

За результатами анкетування керівників ЗПО також проаналізовано рівень забезпечення засновниками закладів освіти виділення необхідних коштів для підготовки закладів освіти до роботи у 2025/2026 навчальному році (відсоток від потреби). Лише в 78 ЗПО із 248 опитаних рівень забезпечення необхідними коштами для підготовки закладу освіти до роботи у 2025/2026 навчальному році від 91 до 100 %.

Керівники 16 ЗПО (7,3 %) із 248, які брали участь в анкетуванні, відповіли, що засновники взагалі не забезпечили фінансування підготовчих робіт до початку нового навчального року. Така ситуація склалася:

- в 4 комунальних ЗПО Одеської області;
- в 2 комунальних ЗПО Київської області;
- в 2 комунальних ЗПО Івано-Франківської області;
- в 2 комунальних ЗПО в Черкаській області;
- по 1 комунальному ЗПО в Донецькій та Житомирській областях;
- по 1 державному ЗПО в Київській, Івано-Франківській, Хмельницькій та Полтавській областях.

На 76-90 % забезпечено виділення коштів засновниками 81 ЗПО (32,7 %), на 51-75 % – 31 ЗПО (12,5 %), на 26-50 % – 20 ЗПО (8,1 %), на 11-25 % – 10 ЗПО (4,0 %), до 10 % – 12 ЗПО (4,8 %).

Рівень забезпечення виділення необхідних коштів для підготовки закладів до роботи у 2025/2026 навчальному році засновниками ЗПО, що були відвідані Управліннями Служби, теж потребує детального аналізу органами місцевого самоврядування, які опікуються розвитком позашкільної освіти в регіонах.

Так, із 54 керівників відвіданих ЗПО **лише 38,9 %** (21 респондент) повідомили, що для підготовки закладу освіти до роботи у поточному навчальному році засновники **забезпечили необхідними коштами в обсязі від 91 до 100 %**. На 76-90 % забезпечено виділення коштів засновниками 10 ЗПО (18,5 %), на 51-75 % – 7 ЗПО (13 %), на 26-50 % – 8 ЗПО (14,8 %), а 11-25 % – 1 ЗПО (1,9 %), до 10 % – 5 ЗПО (9,3 %).

Керівники **2 ЗПО (3,7 %)** Сумської області повідомили, що **заклади взагалі не забезпечені коштами засновників**, тому що не мають власних приміщень, усі гуртки працюють на базах закладів загальної середньої освіти (рис. 6).

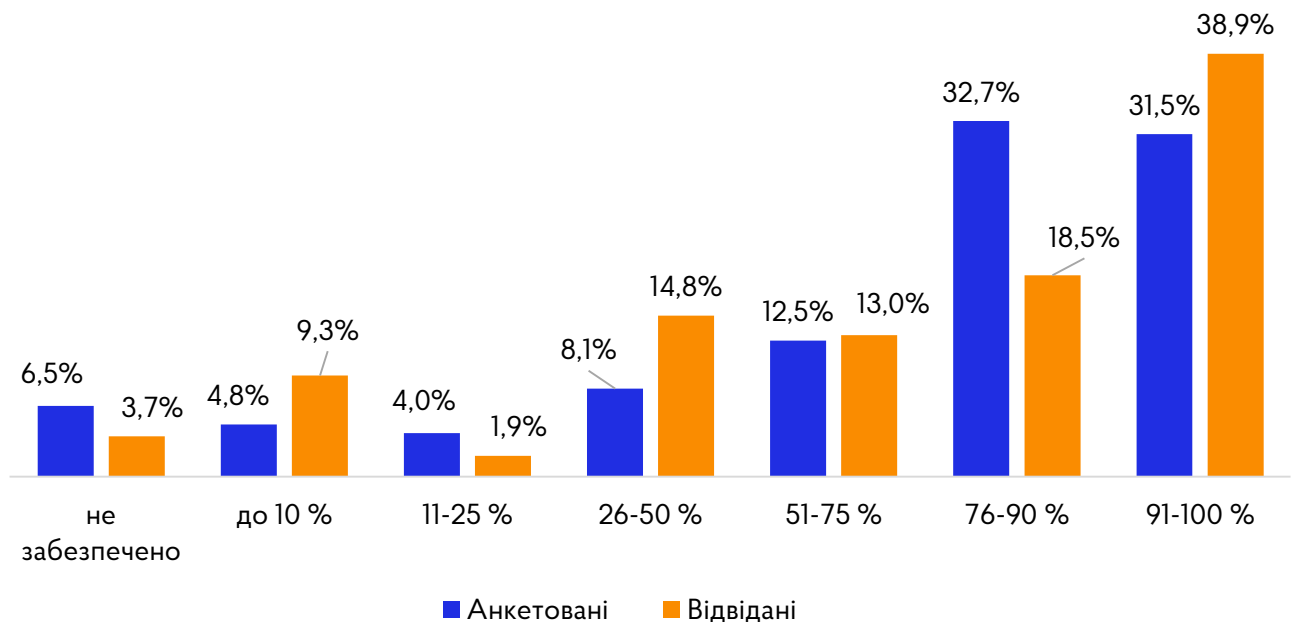

Рис. 6. Забезпечення виділення коштів засновниками ЗПО для підготовчих робіт до початку 2025/2026 н. р.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

За результатами анкетування керівників ЗПО з'ясовано, що за формами здобуття освіти розпочали навчальний рік: 67,7 % (168 ЗПО) – очно; 25,0 % (62 ЗПО) – змішано; 7,3 % (18 ЗПО) – дистанційно.

Із 18 ЗПО, що розпочали навчальний рік дистанційно: більшість закладів Харківської області (11 ЗПО); 4 ЗПО в Донецькій області; 2 ЗПО в Одеській і 1 ЗПО в Херсонській областях.

За результатами відвідування 54 ЗПО надана інформація, що освітній процес у 2025/2026 навчальному році розпочато в: 33 ЗПО (61,1 %) – очно; 20 ЗПО (37 %) – змішано; 1 ЗПО (1,9 %) – дистанційно (рис. 7).

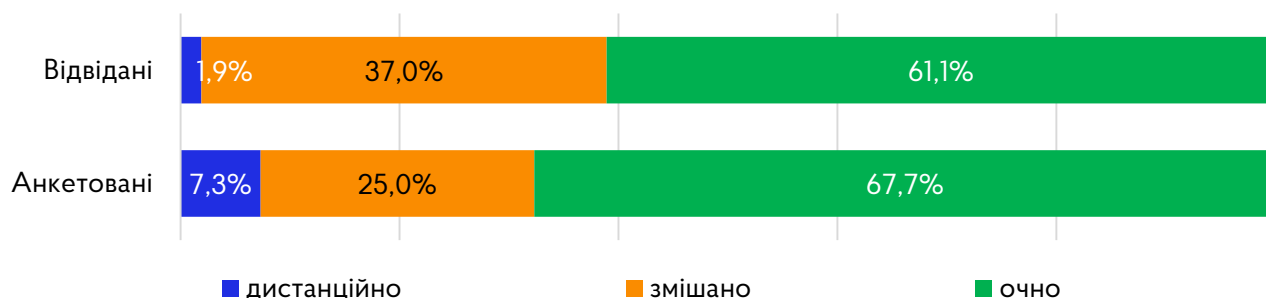

Рис. 7. Форми здобуття освіти в ЗПО на початок 2025/2026 н. р.

В умовах воєнного стану в позашкільній освіті постала проблема забезпечення ЗПО педагогічними працівниками (відповідно до штатного розпису), про що свідчать відповіді керівників закладів, які взяли участь в дистанційному анкетуванні.

Так, із 248 опитаних ЗПО на початок 2025/2026 навчального року: 10,5 % (26 ЗПО) мають більше 10 % вакансій; 44,8 % (111 ЗПО) – до 10 % вакансій; у 44,8 % (111 ЗПО) відсутні вакансії.

Водночас із 54 відвіданих ЗПО: 10 закладів (18,5 %) мають більше 10 % вакансій педагогічних працівників; 23 заклади (42,6 %) – до 10 % вакансій; **лише у 21 закладі (38,9 %) – відсутні вакансії** (рис. 8).

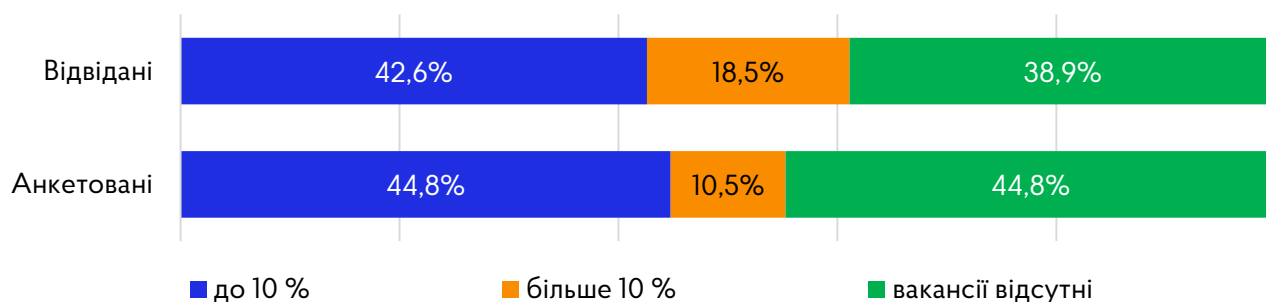

Рис. 8. Наявність вакантних посад педагогічних працівників в ЗПО на початок 2025/2026 н. р.

Також у межах моніторингового дослідження вивчався рівень доступу педагогічних працівників до мережі «Інтернет» та необхідного обладнання для організації (у разі потреби) дистанційної роботи / використання технологій дистанційного навчання.

На початок 2025/2026 навчального року, за інформацією керівників ЗПО, які брали участь в опитуванні, 19,4 % (48 ЗПО) мають проблему з доступом до інтернету та організацією дистанційної роботи.

Водночас у більшості опитаних ЗПО (80,6 %) рівень забезпечення педагогічних працівників необхідним обладнанням та доступом до мережі «Інтернет» на достатньому рівні.

Схожа ситуація в ЗПО, що були відвідані працівниками Управління Служби. Так, на початок 2025/2026 н. р. 88,9 % ЗПО (48 із 54) мають достатній рівень забезпечення педагогічних працівників доступом до мережі «Інтернет» та необхідним обладнанням для організації дистанційної роботи. Проте більше 10 % працівників відчувають проблеми з доступом до інтернету та організацією власної дистанційної роботи (рис. 9).

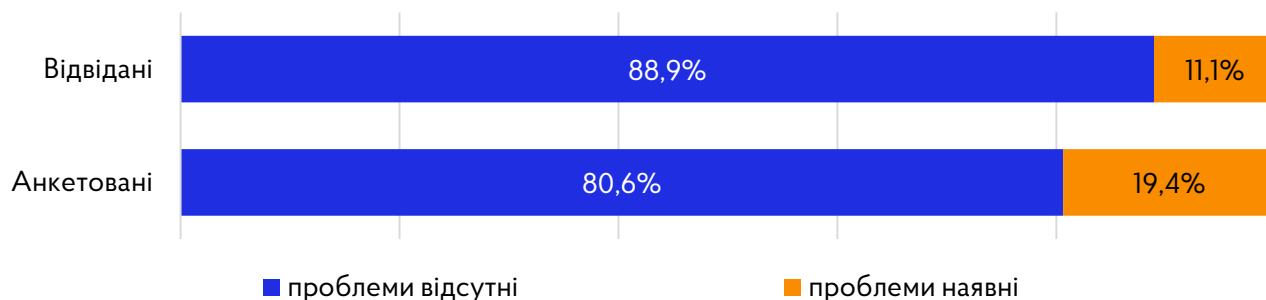

Рис. 9. Забезпечення педагогічних працівників доступом до мережі «Інтернет»

У свою чергу **педагогічні працівники**, які брали участь в анкетуванні (1 948 осіб), на запитання щодо забезпечення їх необхідним обладнанням для організації (у разі потреби) роботи в дистанційному форматі / використання технологій дистанційного навчання відповіли наступним чином:

- 39,2 % використовують комп'ютерну техніку ЗПО на робочому місці;
- 25,8 % використовують власну комп'ютерну техніку для роботи вдома;
- 23,8 % використовують власну комп'ютерну техніку на робочому місці;
- 5,7 % використовують надану ЗПО комп'ютерну техніку для роботи вдома;
- на жаль, 5,4 % не забезпечені необхідним обладнанням для організації роботи в дистанційному форматі.

РІВЕНЬ ЗАДОВОЛЕНОСТІ РЕСПОНДЕНТІВ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Універсальними критеріями діяльності людини є продуктивність та задоволеність. І в цьому контексті сучасна наука пропонує нам різні способи вивчення ефективності роботи, а також методи визначення критеріїв та показників результативності як окремого учасника процесу, так і суб'єкта господарювання в цілому.

З огляду на те, що протягом багатьох років практики у сфері освіти були зосереджені здебільшого на створенні методик для оцінки продуктивності суб'єктів освітньої діяльності, а розробці діагностичних інструментів для вимірювання задоволеності учасників освітнього процесу увага майже не приділялася, Службою від 2020 року було визначено одним із векторів та пріоритетним завданням під час моніторингових досліджень саме питання задоволеності споживачів освітніх послуг організацією освітнього процесу.

Для визначення рівня задоволеності респондентів освітнім процесом було використано інструмент, заснований на Американському індексі задоволеності споживачів (ACSI)¹. Ця методика дає змогу класифікувати рівень задоволеності за шкалою від «Критичного» до «Ідеального» (від 0 до 100 балів), що допомагає отримати загальне уявлення про сприйняття якості освітніх послуг (табл. 5).

Таблиця 5

Рівні задоволеності за ACSI

Бал	Рівень задоволеності
0 – 54	Критичний рівень задоволеності, що вказує на серйозні проблеми в організації освітнього процесу
55 – 59	Низький рівень задоволеності, що вимагає негайних заходів для покращення якості
60 – 64	Нижчий за середній рівень, який вказує на певні недоліки в організації освітнього процесу
65 – 74	Середній рівень задоволеності, коли освітні послуги надаються на прийнятному рівні, але є простір для вдосконалення
75 – 79	Вищий за середній рівень, що свідчить про добру організацію освітнього процесу, але з можливостями для подальшого покращення
80 – 84	Високий рівень задоволеності, коли освітній процес майже повністю відповідає очікуванням респондентів
85 – 100	Ідеальний рівень, що вказує на максимально позитивне сприйняття організації освітнього процесу

Методика ACSI заснована на комплексному аналізі даних, отриманих у процесі опитувань, і дозволяє оцінити, наскільки якість освітніх послуг відповідає очікуванням респондентів.

Основою для розрахунку індексу задоволеності стали відповіді респондентів на три ключові запитання:

Вкажіть рівень Вашої задоволеності організацією освітнього процесу у цьому навчальному році?

Чи відповідає рівень організації освітнього процесу Вашим очікуванням?

¹ Індекс задоволеності споживачів (Customer satisfaction Index, CSI) – це оцінка рівня задоволеності клієнта після взаємодії з компанією. CSI відображає наскільки успішним був клієнтський досвід споживача

Як Ви оцінюєте рівень організації освітнього процесу в порівнянні з «ідеальним»?

Варто зазначити, що цей інструмент, хоч і є дієвим для отримання загальної картини рівня задоволеності, проте не є чутливим до незначних змін у системі та деталей. ACSI забезпечує оцінку загального рівня задоволеності, але може реагувати лише на значимі зміни показників у сфері та не дозволяє глибоко досліджувати причини проблем або виявляти специфічні чинники, які впливають на задоволеність окремих груп респондентів. Для більш детального аналізу необхідно використовувати додаткові дослідження, спрямовані на виявлення конкретних проблемних зон та пошук рішень.

Отже, результати цього дослідження дають змогу отримати важливу інформацію про загальний стан організації освітнього процесу, але для глибшого розуміння й вироблення шляхів покращення якості освітніх послуг необхідно залучати більш деталізовані інструменти та дослідження. Це допоможе не лише виявити конкретні проблеми, але й визначити стратегії їх вирішення.

Розрахунки проводились з використанням нормованих даних за формулою:

$$\frac{\sum_{i=1}^3 (P_{in} \times n) K_i}{10}, i = \overline{1,3}, n = \overline{1,10}, K_1 = 0,4, K_2 = 0,3, K_3 = 0,3,$$

де P – кількість нормованих відповідей учасників опитування.

Таким чином, за результатами нинішнього опитування отримано наступну інформацію від усіх категорій респондентів щодо рівня задоволеності освітнім процесом на початку 2025/2026 навчального року (вересень – жовтень 2025 року) (табл. 6):

Таблиця 6

Рівні задоволеності респондентів організацією освітнього процесу в ЗПО

Статус учасників опитування	Індекс задоволеності	Рівень задоволеності
Керівники ЗПО (відвідування)	83,9	Високий
Керівники ЗПО (онлайн-анкетування)	82,0	Високий
Педагогічні працівники ЗПО	81,5	Високий
Батьки здобувачів позашкільної освіти	90,3	Ідеальний
Здобувачі позашкільної освіти	87,3	Ідеальний

Аналіз результатів моніторингового дослідження щодо рівня задоволеності учасників освітнього процесу в ЗПО на початку 2025/2026 навчального року дає чітке уявлення про те, наскільки якісно організований освітній процес з точки зору різних груп респондентів. Застосування індексу задоволеності споживачів дозволило об'єктивно оцінити не тільки загальний рівень задоволеності, але й порівняти його між різними категоріями учасників.

Так, за результатами **відвідування та опитування керівників закладів** позашкільної освіти рівень їхньої задоволеності освітнім процесом є високим. Це свідчить про те, що керівники ЗПО, з якими безпосередньо спілкувалися під час відвідувань, та керівники, які брали участь в онлайн-анкетуванні, відчують задоволення від організації освітнього процесу, його ефективності. Проте такий результат може вказувати і на наявність окремих аспектів, які можна вдосконалити.

Рівень задоволеності серед педагогічних працівників оцінюється теж на високому рівні, що може свідчити про ефективність діяльності керівників відповідних ЗПО в організації навчання на початок навчального року.

Батьки здобувачів позашкільної освіти у своїх відповідях під час онлайн-анкетування показали теж високий рівень задоволеності з індексом 90,3 балів. Високий рівень задоволеності також і серед здобувачів позашкільної освіти з індексом 87,3 балів. Це є позитивним показником, свідчить про високий рівень довіри до керівництва та педагогічних працівників ЗПО, ефективну комунікацію між закладами та батьківською спільнотою, а також відповідність організації освітнього процесу очікуванням батьків та здобувачів освіти.

СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Форму організації освітнього процесу (очне, змішане, дистанційне навчання), яку обрано ЗПО на початок 2025/2026 навчального року, вважають безпечною для його учасників більшість респондентів: 90,7 % керівників ЗПО, які взяли участь в анкетуванні; 92,6 % керівників ЗПО, що були відвідані; 96 % опитаних здобувачів позашкільної освіти; 92,8 % опитаних батьків здобувачів позашкільної освіти; 92,7 % опитаних педагогічних працівників / тренерів-викладачів.

Одним з найважливіших факторів у питаннях створення безпечних умов для організації освітнього процесу в ЗПО під час дії воєнного стану є облаштування споруд цивільного захисту / укриттів (споруд подвійного призначення та/або найпростіших укриттів): так, лише в 39,9 % ЗПО, керівники

яких взяли участь в опитуванні, відповіли, що такі споруди облаштовані на території закладу; 48,4 % ЗПО для укриття використовують приміщення інших суб'єктів господарювання; в 3,6 % ЗПО створений тимчасовий захищений простір (приміщення для фізичного захисту); в 8,1 % ЗПО (20 із 248 опитаних) відсутні споруди цивільного захисту / укриття.

Із 54 відвіданих ЗПО: 27 (50 %) – мають укриття, облаштовані на території закладу; 26 (48,2) % – для укриття використовують приміщення інших суб'єктів господарювання.

Проте в 1 ЗПО обласного підпорядкування Миколаївської області взагалі відсутні споруди цивільного захисту / укриття для учасників освітнього процесу (рис. 10).

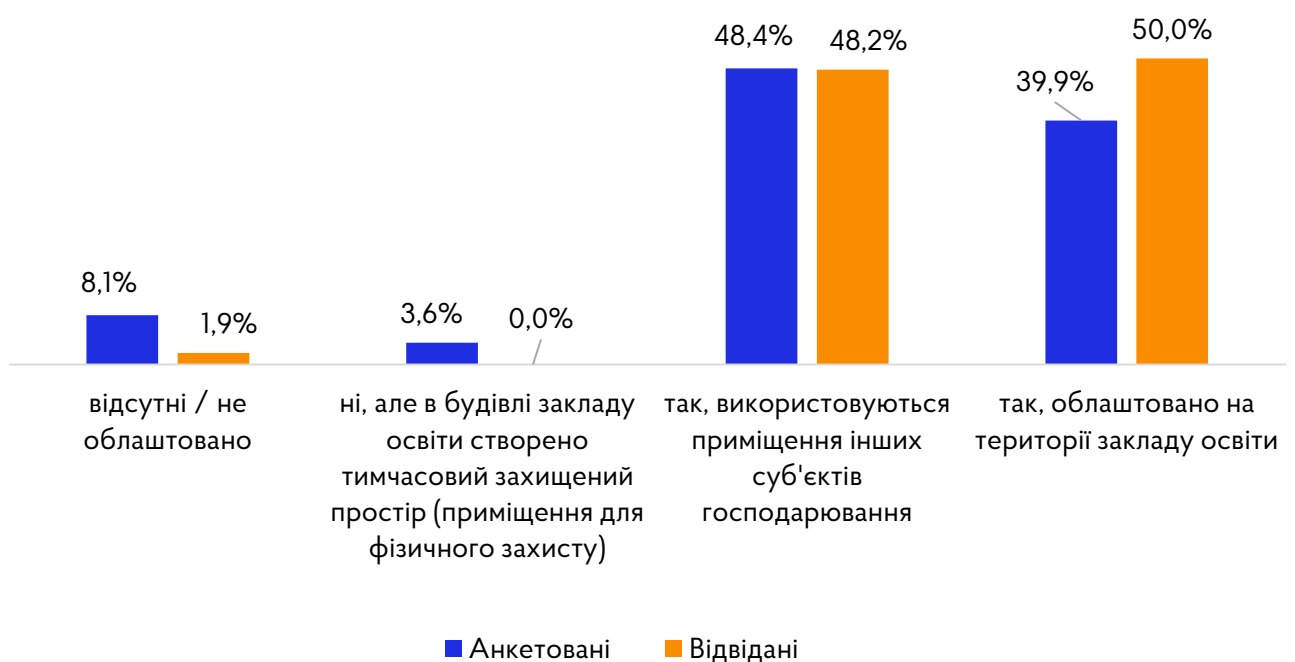

Рис. 10. Забезпечення укриттями ЗПО на початок 2025/2026 н. р.

За інформацією 79,8 % анкетованих керівників ЗПО мають розрахункову місткість укриттів, яка відповідає загальній кількості здобувачів освіти.

Більше 70 % укриттів у ЗПО, за інформацією керівників, на початок 2025/2026 н. р. забезпечені: ємностями з питною та технічною водою (78,5 %); місцями для сидіння (лежання) у достатній кількості (82,9 %); первинними засобами пожежогасіння (72,8 %).

Водночас укриття лише: в 64,5 % ЗПО забезпечені вбиральнями або виносними баками, що щільно закриваються, для нечистот (для неканалізованих будівель і споруд), розміщеними у спеціально призначених для цього приміщеннях; в 58,3 % ЗПО забезпечені засобами надання медичної допомоги; в 53,9 % ЗПО забезпечені резервним штучним освітленням та електроживленням; в 52,2 % ЗПО забезпечені Wi-Fi; в 43 % ЗПО мають умови

для проведення навчальних занять; в 34,6 % ЗПО мають контейнери для зберігання продуктів харчування; 15,4 % ЗПО мають вільний доступ для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

83 % відвіданих ЗПО мають розрахункову місткість укриттів, яка відповідає загальній кількості здобувачів позашкільної освіти.

Більшість ЗПО, відвіданих працівниками Управління Служби, що мають укриття, забезпечені та облаштовані на початок навчального року на достатньому рівні: 98,1 % – ємностями з питною та технічною водою; 98,1 % – первинними засобами пожежогасіння; 96,2 % – засобами надання медичної допомоги; 92,5 % – вбиральнями або виносними баки, що щільно закриваються, для нечистот (для неканалізованих будівель і споруд), розміщеними у спеціально призначених для цього приміщеннях; 90,6 % – місцями для сидіння (лежання); 81,1 % – Wi-Fi; 79,2 % – резервним штучним освітленням та електроживленням.

Разом з тим лише: 67,9 % ЗПО мають умови для проведення навчальних занять; 64,2 % мають контейнери для зберігання продуктів харчування; 17 % ЗПО мають вільний доступ для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Водночас відповіді здобувачів позашкільної освіти, які взяли участь в анкетуванні стосовно облаштування укриттів, дещо відрізняються від відповідей керівників ЗПО. Так, діти відповіли, що укриття в ЗПО на початок навчального року забезпечені: місцями для сидіння (лежання) у достатній кількості (76,6 %); засобами надання медичної допомоги (59,1 %); резервним штучним освітленням та електроживленням (59 %); первинними засобами пожежогасіння (58,2 %); ємностями з питною та технічною водою (54,4 %); вбиральнями або виносними баками, що щільно закриваються, для нечистот (для неканалізованих будівель і споруд), розміщеними у спеціально призначених для цього приміщеннях (49,6 %); умовами для проведення навчальних занять (48,4 %); Wi-Fi (46,6 %); контейнерами для зберігання продуктів харчування (25,3 %); вільним доступом для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (18,3 %).

Викликають стурбованість відповіді **8,7 % здобувачів позашкільної освіти** (248 осіб з 2 854 опитаних), які **повідомили, що їм нічого не відомо про рівень забезпечення та облаштування укриттів у тих закладах, які вони відвідують.**

Педагогічні працівники ЗПО, які брали участь в опитуванні, відповідали, що укриття на початок навчального року облаштовані та забезпечені на: 91,8 % місцями для сидіння (лежання); 88,1 % ємностями з питною та технічною водою; 75,3 % засобами надання медичної допомоги; 75,4 % первинними засобами пожежогасіння; 63,8 % резервним штучним освітленням та електроживленням; 52,5 % Wi-Fi; 51,4 % умовами для проведення навчальних занять; 30 % контейнерами для зберігання продуктів харчування; 15 % вільним доступом для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (рис. 11).

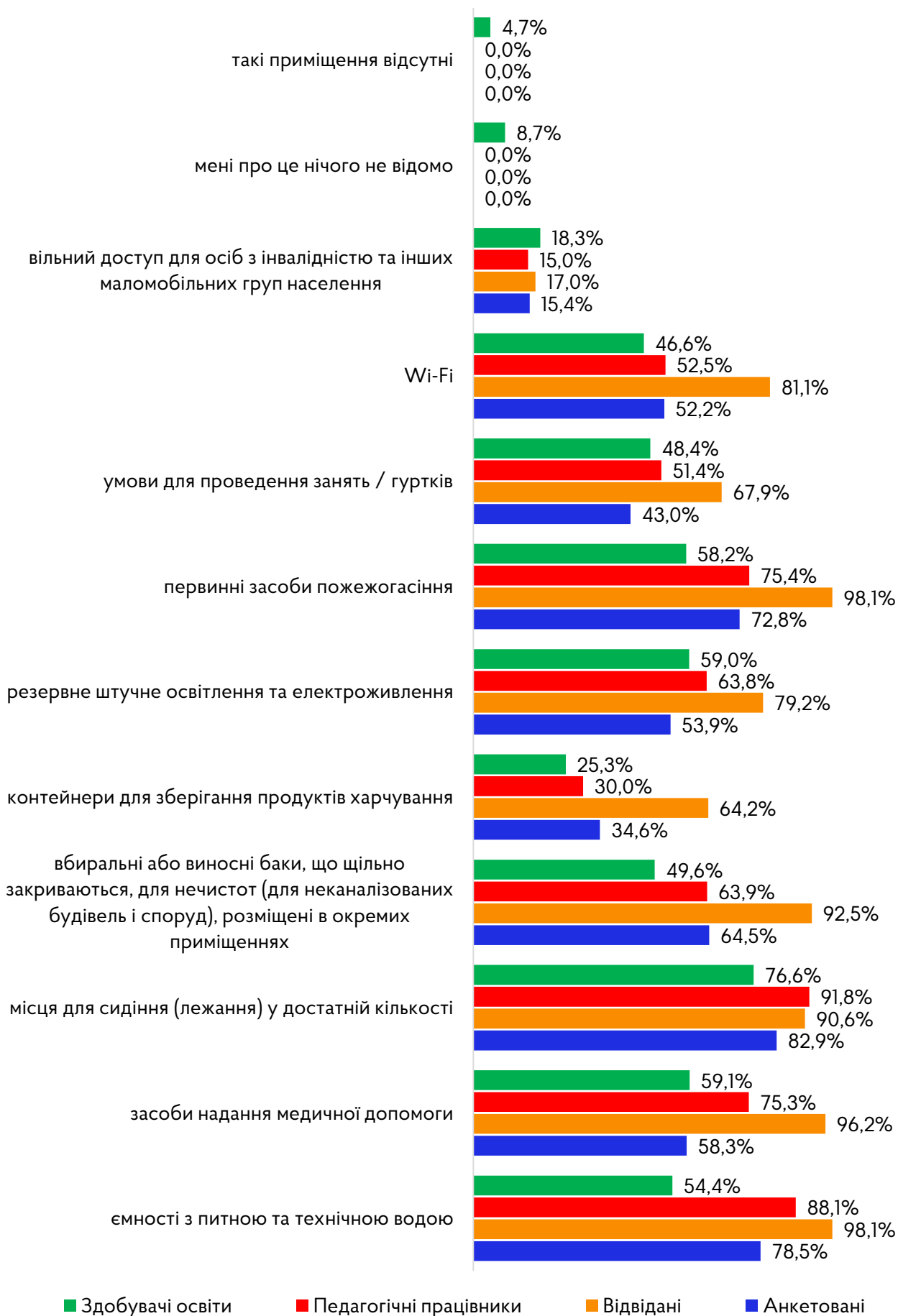

Рис. 11. Рівень забезпечення та облаштування укриттів у ЗПО

Аналізуючи рівень інформованості батьків щодо наявності укриттів у закладах позашкільної освіти, можна відзначити, що більшість батьків здобувачів позашкільної освіти, які брали участь в анкетуванні, на початок навчального року ознайомлені з наявними у ЗПО приміщеннями та/або будівлями, що можуть бути використані для укриття учасників освітнього процесу: 71,4 % з них відповіли, що в ЗПО наявні такі приміщення; **проте 2,9 % батьків повідомили, що в ЗПО взагалі відсутні укриття; 2,4 % з них відповіли, що їм нічого не відомо про наявність укриттів у закладах, які відвідують їхні діти.**

Окрім того, під час моніторингового дослідження вивчалися питання заходів, які здійснюються в ЗПО при оголошенні сигналу «Повітряна тривога».

На запитання, чи визначений в ЗПО напрямок руху до укриття та позначений покажчиками, 80,2 % опитаних керівників ЗПО та 92,2 % керівників відвіданих ЗПО відповіли ствердно.

У більшості відвіданих ЗПО (92,6 %) і в 79 % ЗПО, керівники яких взяли участь в анкетуванні, визначено відповідальних осіб, які організовують евакуацію дітей та персоналу, супроводжують під час переміщення до укриття.

Лише у 53,7 % відвіданих ЗПО працює система оповіщення.

Водночас тільки **36,7 % керівників ЗПО**, які взяли участь в дистанційному опитуванні, підтвердили наявність системи оповіщення у закладі.

Система оповіщення про небезпеку для дітей з порушенням слуху і зору взагалі наявна лише в 1 із 54 (1,9 %) відвіданих ЗПО та 10 із 248 (4 %) опитаних ЗПО.

У ЗПО гостро постає проблема щодо забезпечення можливості надання психологічної підтримки / допомоги в умовах воєнного стану учасникам освітнього процесу.

У більшості ЗПО посади практичних психологів не введені до штатних розписів, проте Типовими штатними нормативами позашкільних навчальних закладів, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2012 № 1230 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 листопада 2012 р. за № 1935/22247) (далі – Типові штатні нормативи позашкільних навчальних закладів) посада практичного психолога передбачена.

Зокрема, у **72,6 % ЗПО (180 із 248)**, керівники які брали участь в опитуванні, **не передбачена у штатному розписі посада практичного психолога**, лише у 18,9 % ЗПО наявна така посада (у 15,7 % ЗПО практичний психолог працює на основній посаді в закладі, 3,2 % ЗПО мають практичного психолога за сумісництвом), в 8,5 % (15 ЗПО) – посада вакантна.

У 38,9 % відвіданих ЗПО посада практичного психолога не передбачена у штатному розписі, у 44,4 % ЗПО наявна така посада (для психолога заклад є основним місцем роботи), у 13 % ЗПО – посада вакантна, у двох ЗПО (3,7 %) практичний психолог працює за сумісництвом (рис. 12).

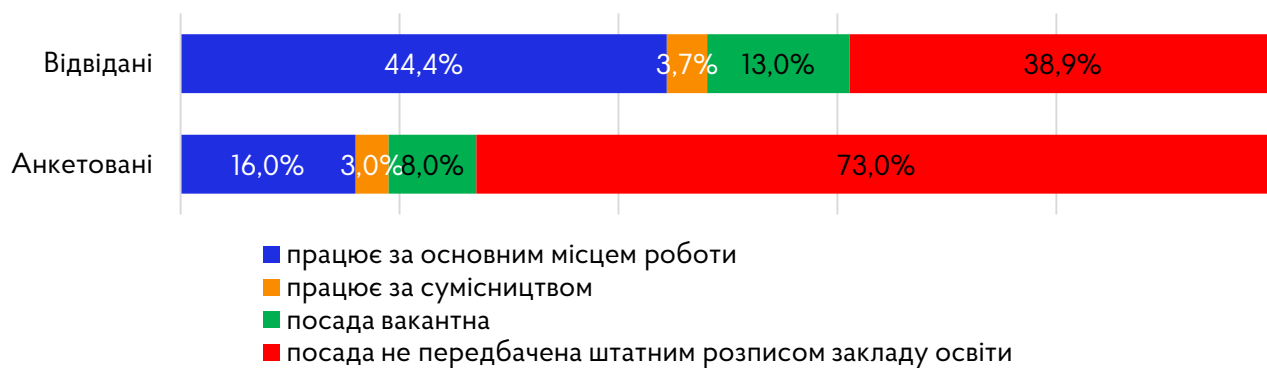

Рис. 12. Наявність посади практичного психолога в ЗПО

Здобувачі позашкільної освіти, які брали участь в анкетуванні (опитано 2 854 респондентів), на запитання щодо забезпечення в ЗПО психологічної підтримки здобувачів освіти в умовах воєнного стану відповіли:

5,9 % – ЗПО не надає психологічної підтримки;

майже 24 % – про це нічого не відомо;

близько 70 % – поінформовані про можливість отримання психологічної допомоги через сторінки вебсайту закладу, оголошення та соціальні мережі.

Батьки здобувачів позашкільної освіти, які взяли участь в анкетуванні, на запитання «Чи забезпечується у закладі позашкільної освіти психологічна підтримка здобувачів освіти в умовах воєнного стану?» відповіли: 67,7 % – так; 6,3 % – ні; 26 % – нічого про це не відомо (рис. 13).

Рис. 13. Можливість отримання психологічної допомоги / підтримки в ЗПО

Проблема забезпечення закладів позашкільної освіти **медициними працівниками** в умовах воєнного стану є дуже актуальною. Зважаючи на те, що Типовими штатними нормативами позашкільних навчальних закладів **посада медичного працівника не передбачена** в ЗПО неспортивного напрямку, безпечні умови підчас організації освітнього процесу в закладах забезпечити неможливо.

Про це свідчать результати опитування керівників ЗПО дистанційно та під час відвідування закладів працівниками Управління Служби.

У 84,3 % ЗПО (209 із 248), керівники яких брали участь в анкетуванні, посада медичного працівника не передбачена штатним розписом. Лише у 7,3 % ЗПО (переважно спортивного напрямку) наявний медичний працівник за основним місцем роботи, у близько 6,9 % ЗПО медичний працівник працює за сумісництвом або за укладеним договором з медичною установою (0,8 %), також у 0,8 % ЗПО ця посада вакантна.

Водночас у 41 із 54 (75,9 %) відвіданих ЗПО **посада медичного працівника теж не передбачена штатним розписом**, лише в 6 (11,1 %) закладах медпрацівник працює за основним місцем роботи (ЗПО спортивного типу). У 3 (5,6 %) закладах медпрацівник працює за сумісництвом, в 4 (7,4 %) – посада вакантна (рис. 14).

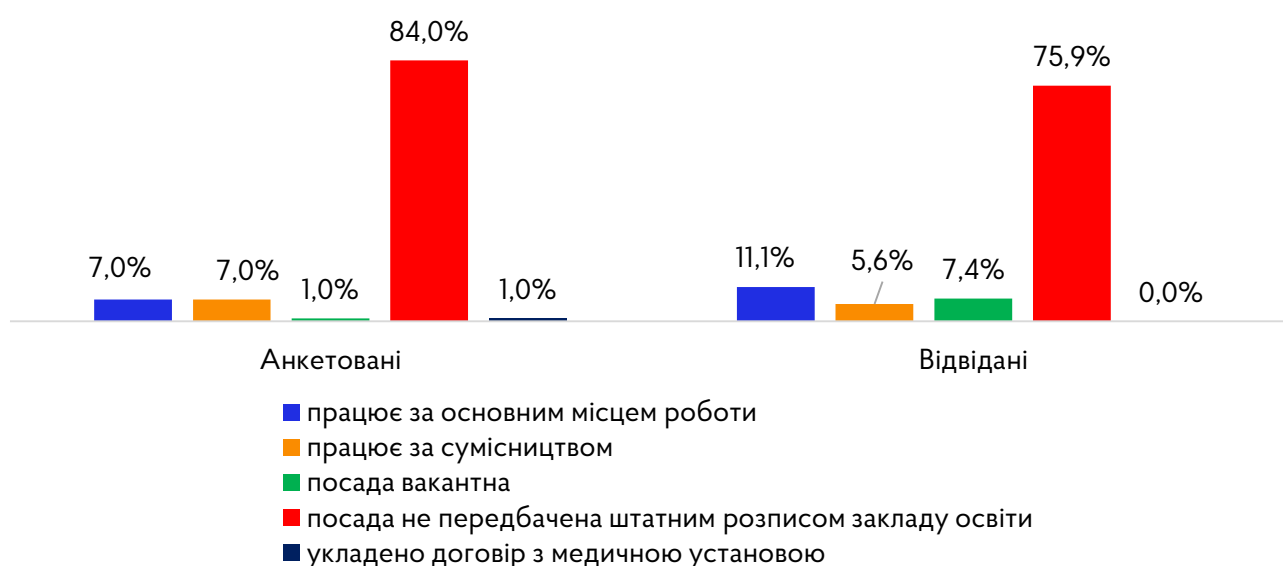

Рис. 14. Забезпечення ЗПО медичними працівниками

Аналогічно недостатньо забезпечені ЗПО медичними кабінетами.

Ця проблема буде актуальною до того часу, поки не будуть внесені зміни до Типових штатних нормативів позашкільних навчальних закладів. Водночас засновники закладів позашкільної освіти теж повинні дбати про безпеку учасників освітнього процесу та на договірних умовах забезпечувати медичне обслуговування ЗПО.

Задля підвищення рівня безпеки учасників освітнього процесу, за інформацією керівників, у ЗПО в 2025/2026 навчальному році:

організовано системне навчання учасників освітнього процесу діям в умовах надзвичайних ситуацій (62,1 % із опитаних закладів);

працівники закладу освіти пройшли навчання з надання домедичної допомоги (52,8 % із опитаних закладів);

встановлено системи зовнішнього та/або внутрішнього відеоспостереження (34,7 % із опитаних закладів);

встановлено комплекс тривожної сигналізації (тривожної кнопки) з підключенням до пунктів централізованого спостереження та реагування (в 39,2 % із опитаних закладів);

дообладнано додаткові місця в укриттях (у порівнянні з попереднім навчальним роком) (в 24,2 % із опитаних закладів);

збудовано нові захисні споруди / найпростіші укриття (у порівнянні з попереднім навчальним роком) (лише в 4 % із опитаних закладів);

у 5,2 % ЗПО (13 із 248 опитаних) не здійснено жодних заходів безпеки.

Із 54 ЗПО, які були відвідані під час моніторингового дослідження:

в 50 ЗПО (92,6 %) організовано системне навчання учасників освітнього процесу діям в умовах надзвичайних ситуацій;

в 43 ЗПО (79,6 %) працівники закладу освіти пройшли навчання з надання домедичної допомоги;

в 28 ЗПО (51,9 %) встановлено комплекс тривожної сигналізації (тривожної кнопки) з підключенням до пунктів централізованого спостереження;

в 24 ЗПО (44,4 %) встановлено системи зовнішнього та/або внутрішнього відеоспостереження;

в 11 ЗПО (20,4 %) налагоджено пропускний режим (огорожа, стаціонарні металодетектори, система контролю доступу);

лише в 11 ЗПО (20,4 %) дообладнано додаткові місця в укриттях (у порівнянні з попереднім навчальним роком);

в 1 ЗПО (1,9 %) не здійснено жодних заходів (Івано-Франківська область) (рис. 15).

Рис. 15. Заходи з підвищення рівня безпеки учасників освітнього процесу в ЗПО

Для забезпечення сталого функціонування енергетичних систем закладу освіти в умовах віялових відключень або повного блекауту на початок 2025/2026 н. р.:

57,7 % анкетованих керівників ЗПО (143 із 248) відповіли, що придбано генератори;

проте лише 36,7 % ЗПО забезпечили запаси пального для генераторів;

23,8 % ЗПО забезпечили альтернативні джерела енергопостачання;

6 % ЗПО придбали зарядні електростанції;

в 6,5 % додатково обладнано пічне опалення;

однак 20,6 % ЗПО (51 із 248) не здійснили жодних заходів.

Водночас із 54 відвіданих ЗПО (за інформацією керівників):

72,2 % придбали генератор (-и), проте лише 57,4 % ЗПО забезпечили запаси пального для генераторів;

18,5 % придбали зарядні електростанції;

в 1,9 % (1 ЗПО) додатково обладнане пічне опалення;

проте 14,8 % ЗПО (8 із 54) не здійснили жодних заходів.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ УЧАСНИКАМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У період дії в Україні правового режиму воєнного стану важливим є забезпечення державних гарантій учасникам освітнього процесу в закладах позашкільної освіти (зокрема, дотримання статті 57¹ Закону України «Про освіту»).

Під час моніторингового дослідження вивчалися питання своєчасної виплати заробітної плати працівникам ЗПО, фінансування гарантованих державою доплат / надбавок, дотримання законодавства під час оголошення простою в закладах освіти тощо.

Керівники ЗПО, які взяли участь в анкетуванні (248 осіб), на запитання щодо порушення державних гарантій учасникам освітнього процесу в період дії воєнного стану (за даними попереднього навчального року) назвали випадки у:

3 із 248 (1 %) ЗПО припинення фінансування засновником гарантованих державою доплат / надбавок / підвищення посадового окладу педпрацівникам;

3 із 248 ЗПО (1 %) невиплати допомоги на оздоровлення при наданні щорічної відпустки;

5 із 248 (2 %) ЗПО несвоєчасної виплати заробітної плати педагогічним працівникам;

22 із 248 (8,9 %) ЗПО оголошення простою педагогічним працівникам;

28 із 248 (11,3 %) ЗПО залучення педагогічних працівників до роботи понаднормово / у вихідні дні;

30 із 248 (12,1 %) ЗПО зменшення фінансування засновником гарантованих державою доплат / надбавок / підвищення посадового окладу;

67 із 248 (27 %) ЗПО надання педагогічним працівникам відпусток без збереження заробітної плати.

Водночас у 84 із 248 ЗПО (33,8 %) засновниками закладів відбувалося встановлення додаткових видів та розмірів доплат / премій за рахунок власних надходжень (рис. 16).

Рис. 16. Дотримання державних гарантій у ЗПО (анкетовані керівники)

У свою чергу керівники 54 ЗПО, які були відвідані під час моніторингового дослідження, повідомили, що у період дії воєнного стану:

100 % закладів своєчасно здійснювали виплати заробітної плати педагогічним працівникам;

100 % – не припиняли фінансування засновником гарантованих державою доплат / надбавок / підвищення посадового окладу;

У 48 % ЗПО засновником закладів встановлювалися додаткові види та розміри доплат / премій за рахунок власних надходжень.

Водночас зафіксовано **факти недотримання законодавства**:

40,7 % ЗПО надавали педагогічним працівникам відпустки без збереження заробітної плати;

14,8 % ЗПО залучали працівників до роботи понаднормово / у вихідні дні;

5,5 % ЗПО зменшували фінансування засновником гарантованих державою доплат / надбавок / підвищення посадового окладу;

1,9 % (1 ЗПО) оголошували простої педагогічним працівникам (рис. 17).

Рис. 17. Дотримання державних гарантій у ЗПО (відвідані заклади)

Також під час дослідження вивчалася питання надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Керівники опитаних 248 ЗПО на запитання анкети відповіли, що:

92 % учасників освітнього процесу мають доступ до інформаційних матеріалів щодо психологічної підтримки та допомоги (самодопомоги) в умовах воєнного стану;

70,5 % педагогічних працівників проходили навчання з питань психологічної підтримки та допомоги в умовах воєнного стану.

у 89,5 % психологічний стан колективу сприяє продуктивній роботі. Водночас: 89 % керівників ЗПО відповіли, що їхній особистий психологічний стан сприяє продуктивній роботі;

29,8 % керівників ЗПО відчували протягом останнього року потребу в психологічній допомозі;

14 % керівників ЗПО повідомили, що вони зверталися протягом останнього року за психологічною допомогою / підтримкою до практичного психолога закладу та/або інших фахівців.

Керівники 54 відвіданих ЗПО повідомили, що:

90,7 % забезпечили учасників освітнього процесу інформаційними матеріалами щодо психологічної підтримки та допомоги (самодопомоги) в умовах воєнного стану;

у 88,8 % закладах педагогічні працівники проходили навчання з питань психологічної підтримки та допомоги (самодопомоги) в умовах воєнного стану.

Водночас: 100 % керівників ЗПО відповіли, що їхній особистий психологічний стан та психологічний стан колективу закладу сприяє продуктивній роботі;

16,6 % керівників ЗПО відчували протягом останнього року потребу в психологічній допомозі;

11,1 % керівників ЗПО повідомили, що вони зверталися протягом останнього року за психологічною допомогою / підтримкою до практичного психолога закладу та/або інших фахівців.

На думку 100 % керівників відвіданих ЗПО психологічний стан колективу закладу сприяє продуктивній роботі.

У свою чергу на запитання про те, як педагогічні працівники дізнаються про можливість отримання психологічної допомоги / підтримки у ЗПО, відповіді анкетованих респондентів розподілені наступним чином: 56,8 % – через оголошення у закладі освіти; 49,0 % – через групи у соціальних мережах; 37,1 % – через вебсайт ЗПО.

Проте: 9,5 % педагогічних працівників ЗПО, які брали участь у анкетуванні, відповіли, що їм нічого не відомо про можливість отримання психологічної допомоги в їхньому закладі освіти; 12 % – повідомили, що ЗПО, у якому вони працюють, не надає психологічної підтримки / допомоги працівникам.

Тим часом аналіз відповідей педагогічних працівників, які брали участь в опитуванні (1948 респондентів), показав, що є протиріччя з думкою керівників ЗПО, в яких вони працюють: у 85,4 % респондентів (1 665 із 1 948), психологічний стан не сприяє продуктивній роботі; 68,9 % опитаних педпрацівників ЗПО проходили навчання з питань психологічної підтримки та допомоги (самопомогі) в умовах воєнного стану; 29,5 % – відчують потребу упродовж останнього року в психологічній допомозі / підтримці; 10,3 % працівників повідомили, що зверталися за психологічною допомогою / підтримкою до практичного психолога ЗПО (рис. 18).

Рис. 18. Рівень психологічної підтримки педагогічних працівників ЗПО

ДЕЯКІ ПИТАННЯ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У рамках моніторингового дослідження вивчалися деякі питання безбар'єрності у закладах позашкільної освіти станом на початок 2025/2026 навчального року. Усі категорії респондентів висловили свою думку щодо безперешкодного та безбар'єрного доступу до території та будівель ЗПО, туалетних кімнат, пересування між поверхами для осіб з особливими освітніми потребами (далі ООП):

Із 248 керівників ЗПО, які брали участь у дистанційному анкетуванні, відповіли, що забезпечено у: 65,7 % ЗПО дверний прохід, що забезпечує можливість проїзду кріслом колісним; 53,6 % – безперешкодний рух територією (прохід достатньо широкий для можливості проїзду кріслом колісним, з рівним неушкодженим покриттям); 47,2 % – безбар'єрний доступ до будівлі, приміщень закладу освіти (пологий вхід / пандус / мобільні платформи); 28,2 % – контрастне, рельєфне маркування на стінах та підлозі, перед та на кінці сходової частини; 21,4 % – можливість безперешкодного пересування між поверхами для людей з інвалідністю; 21 % – туалетну кімнату / кабінку для осіб з ООП (широкий безпороговий прохід, наявність поручнів, достатня площа тощо); 15,3 % – ресурсну кімнату, що повністю оснащена відповідно до освітніх, вікових запитів осіб з ООП з урахуванням індивідуальної програми розвитку (рис. 19).

Рис. 19. Забезпечення безбар'єрного доступу в ЗПО (анкетовані керівники)

Із 54 керівників ЗПО, які були відвідані під час моніторингового дослідження, відповіли, що забезпечено у: 53,7 % ЗПО безперешкодний рух територією (прохід достатньо широкий для можливості проїзду кріслом колісним, з рівним неушкодженим покриттям); 38,8 % – безбар'єрний доступ до будівлі, приміщень закладу освіти (пологий вхід / пандус / мобільні платформи); 61,1 % – дверний прохід, що забезпечує можливість проїзду кріслом колісним; 44,4 % – контрастне, рельєфне маркування на стінах та підлозі, перед та на кінці сходової частини; 11,1 % – туалетну кімнату / кабінку для осіб з ООП (широкий безпороговий прохід, наявність поручнів, достатня площа тощо); 11,1 % – можливість безперешкодного пересування між поверхами для людей з інвалідністю; 5,5 % – ресурсну кімнату, що повністю оснащена відповідно до освітніх, вікових запитів осіб з ООП з урахуванням індивідуальної програми розвитку дитини (ІПР) (рис. 20).

Рис. 20. Забезпечення безбар'єрного доступу в ЗПО (відвідані заклади)

Водночас дистанційне опитування педагогічних працівників, здобувачів позашкільної освіти та їхніх батьків з деяких питань безбар'єрності у ЗПО показало наступні результати.

Із 1 948 педагогічних працівників відповіли, що забезпечено у:

59,9 % ЗПО дверний прохід, що забезпечує можливість проїзду кріслом колісним;

53,6 % – безперешкодний рух територією (прохід достатньо широкий для можливості проїзду кріслом колісним, з рівним неушкодженим покриттям)

50 % – безбар'єрний доступ до будівлі, приміщень закладу освіти (пологий вхід / пандус / мобільні платформи);

33,6 % – контрастне, рельєфне маркування на стінах та підлозі, перед та на кінці сходової частини;

22,7 % – туалетну кімнату / кабінку для осіб з ООП (широкий безпороговий прохід, наявність поручнів, достатня площа тощо);

21,4 % – ресурсну кімнату, що повністю оснащена відповідно до освітніх, вікових запитів осіб з ООП з урахуванням індивідуальної програми розвитку дитини (ІПР);

18 % – можливість безперешкодного пересування між поверхами для людей з інвалідністю.

Слід зауважити, що від 38 до 121 (із 1 948) респондентам серед педагогічних працівників ЗПО нічого невідомо про забезпечення безбар'єрності у закладі освіти, в якому вони працюють, що свідчить про те, що ці питання взагалі не є предметом обговорення на засіданнях педагогічних рад.

Водночас викликає стурбованість відсутність відповідних умов для навчання дітей з ООП (від 40 до 80 % відповідей педпрацівників щодо повної відсутності забезпечення безбар'єрності на території та у приміщеннях ЗПО).

Зі свого боку із **3 338 здобувачів позашкільної освіти** відповіли, що забезпечено у:

62,8 % ЗПО безперешкодний рух територією (прохід достатньо широкий для можливості проїзду кріслом колісним, з рівним неушкодженим покриттям);

58,4 % – дверний прохід, що забезпечує можливість проїзду кріслом колісним;

52,2 % – безбар'єрний доступ до будівлі, приміщень закладу освіти (пологий вхід / пандус / мобільні платформи);

41,5 % – контрастне, рельєфне маркування на стінах та підлозі, перед та на кінці сходової частини;

35,8 % – туалетну кімнату / кабінку для осіб з ООП (широкий безпороговий прохід, наявність поручнів, достатня площа тощо);

27,3 % – можливість безперешкодного пересування між поверхами для людей з інвалідністю.

Серед здобувачів позашкільної освіти теж частина респондентів (до 300 осіб із 3 338 опитаних) відповіли, що їм взагалі нічого невідомо про забезпечення безбар'єрності в ЗПО для осіб з особливими потребами. Водночас від 40 до 70 % дітей відповіли, що в ЗПО відповідні умови відсутні (це стосується можливості пересування між поверхами, наявності в туалетних кімнатах безпорогового проходу та поручнів, пандусів біля будівель тощо).

Із **6 167 батьків здобувачів позашкільної освіти** відповіли, що забезпечено у:

65,8 % ЗПО безперешкодний рух територією (прохід достатньо широкий для можливості проїзду кріслом колісним, з рівним неушкодженим покриттям);

56,4 % – безбар'єрний доступ до будівлі, приміщень закладу освіти (пологий вхід / пандус / мобільні платформи);

60,6 % – дверний прохід, що забезпечує можливість проїзду кріслом колісним;

43,1 % – контрастне, рельєфне маркування на стінах та підлозі, перед та на кінці сходової частини;

34,8 % – туалетну кімнату / кабінку для осіб з ООП (широкий безпороговий прохід, наявність поручнів, достатня площа тощо);

29,3 % – можливість безперешкодного пересування між поверхами для людей з інвалідністю.

Від 300 до 750 представників батьківської спільноти ЗПО теж відповіли, що в приміщеннях і будівлях закладів відповідні умови відсутні (стосується можливості пересування між поверхами, наявності в туалетних кімнатах безпорогового проходу та поручнів, пандусів біля будівель тощо).

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

З огляду на результати моніторингового дослідження стану підготовки закладів позашкільної освіти до 2025/2026 навчального року можна виділити кілька ключових аспектів, що потребують уваги.

Близько 9 % анкетованих закладів і 16,5 % відвіданих ЗПО зазнали пошкоджень унаслідок воєнних дій, один – зруйнований. Заплановані заходи щодо підготовки до початку 2025/2026 навчального року виконані у повному обсязі лише в 62,9 % ЗПО, керівники яких взяли участь в онлайн-анкетуванні і 51,9 % ЗПО, що були відвідані під час дослідження.

Більшість закладів позашкільної освіти своєчасно розпочали роботу на початок 2025/2026 навчального року за основним місцем діяльності, що свідчить про належний рівень управління, організації освітнього процесу та злагоджену взаємодію між засновниками / органами управління освітою та керівниками закладів.

Перш за все, гарантування безпеки є пріоритетним. Проблемними залишаються питання забезпечення належного оснащення укриттів. Так, лише до 50 % закладів позашкільної освіти, які взяли участь у дослідженні спроможні забезпечити базові вимоги, як-от наявність укриттів, системи оповіщення та розроблені плани евакуації, у деяких регіонах існує потреба у додатковій інфраструктурній підтримці для досягнення належного рівня безпеки.

Аналіз даних щодо облаштування укриттів і споруд цивільного захисту засвідчив, що у частині закладів існують обмеження щодо доступності для дітей з особливими освітніми потребами, що ускладнює створення повноцінно

інклюзивного безпечного середовища. Система оповіщення про небезпеку для дітей з порушенням слуху і зору взагалі наявна лише в 1 із 54 (1,9 %) відвіданих ЗПО та 10 із 248 (4 %) опитаних ЗПО.

Також для забезпечення сталого функціонування енергетичних систем закладів освіти в умовах віялових відключень або повного блекауту на початок 2025/2026 н. р. 20,6 % ЗПО (51 із 248 анкетованих) та 14,8 % ЗПО (8 із 54 відвіданих) не здійснили жодних заходів.

Основне навантаження щодо фінансування та забезпечення матеріально-технічної бази закладів позашкільної освіти лягає на місцеві бюджети, тому що їхніми засновниками у більшості випадків є органи місцевого самоврядування (88,7 % ЗПО із анкетованих та 90,7 % відвіданих ЗПО).

Водночас лише 38,9 % відвіданих закладів та 31,5 % анкетованих ЗПО отримала повне фінансування на 91-100 %. Проте керівники 16 ЗПО (7,3 %) із 248, які брали участь в анкетуванні, відповіли, що засновники взагалі не забезпечили фінансування підготовчих робіт до початку навчального року.

Основною в ЗПО, які брали участь у дослідженні, залишається очна форма навчання (більше 60 % опитаних і відвіданих закладів), але в окремих східних і південних громадах залишається частка змішаного та дистанційного навчання. Заклади демонструють гнучкість і здатність адаптувати освітній процес до безпекових умов, однак зберігається потреба в посиленні комунікації та технічного забезпечення педагогів, особливо у громадах із підвищеними ризиками.

Так, на початок 2025/2026 навчального року, за інформацією керівників 19,4 % ЗПО, які брали участь в опитуванні, та 10 % керівників відвіданих закладів мають проблему з доступом до інтернету та організацією дистанційної роботи.

Проблемою також залишається відсутність кадрового потенціалу загалом у близько 55 % ЗПО (наявні вакансії педпрацівників), що потребує додаткових заходів як від керівництва закладів, так і від їхніх засновників.

Заодно гостро постає питання належного забезпечення закладів позашкільної освіти професійними кадрами практичних психологів та медичних працівників, укомплектованості медичних кабінетів медикаментами та системної психологічної підтримки дітей і педагогів, особливо у громадах, що постраждали від війни.

Аналіз даних свідчить, що фактичний рівень безбар'єрності у ЗПО є нижчим, ніж оцінюють самі керівники. Найбільш помітними проблемами залишаються обмежений фізичний доступ до приміщень для дітей з інвалідністю, відсутність пандусів або підйомників, нестача спеціально облаштованих санітарних й ресурсних кімнат, недостатнє контрастне та рельєфне маркування сходів і дверей.

Часто безбар'єрність розуміється переважно як наявність пандусу, тоді як комплексний підхід до доступності освітнього середовища (включно з

інформаційною, комунікаційною та психологічною доступністю) залишається недостатньо реалізованим.

Враховуючи вищевикладене, можливо зробити висновок, що в цілому органами місцевого самоврядування відвіданих територіальних громад вживалися системні заходи щодо підготовки закладів позашкільної освіти до роботи у 2025/2026 навчальному році та створення безпечних умов для організації освітнього процесу.

Разом з тим, у ході вивчення виявлено проблеми, що потребують вирішення. Засновниками та керівниками закладів освіти не вжито вичерпних заходів щодо підвищення рівня безпеки, передбачених Концепцією безпеки закладів освіти, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 р. № 301-р, майже половини ЗПО, які брали участь в моніторинговому дослідженні.

Значна частина закладів потребує поліпшення доступу до приміщень, створення ресурсних та санітарних кімнат для дітей з ООП, а також впровадження контрастного і рельєфного маркування сходів. Це вимагає системних заходів та подальших інвестицій у модернізацію закладів і впровадження сучасних інклюзивних стандартів, щоб гарантувати рівні умови для всіх учасників освітнього процесу.

З огляду на викладене рекомендуємо:

Засновникам закладів позашкільної освіти:

Розглянути можливість будівництва, добудови, реконструкції або капітального ремонту захисних споруд у закладах освіти, а також використання укриттів інших установ і підприємств з метою зменшення частки дітей, які навчаються дистанційно або у змішаному форматі.

Забезпечити введення посад практичних психологів відповідно до Типових штатних нормативів позашкільних навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2012 № 1230 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 19 листопада 2012 р. за № 1935/22247).

Організувати надання медичного обслуговування здобувачів позашкільної освіти шляхом укладення договорів із закладами охорони здоров'я чи фізичними особами-підприємцями, які мають право здійснювати медичну практику.

Розробити й реалізувати місцеві програми підтримки безбар'єрності, що включають облаштування пандусів, підйомників, контрастного маркування, ресурсних та санітарних кімнат.

Сприяти залученню коштів партнерів і меценатів для оновлення матеріально-технічної бази, у тому числі цифрового обладнання для змішаного та дистанційного навчання.

Вивчити питання щодо використання альтернативних джерел енергії – портативних зарядних станцій, невеликих генераторів, а також поступове впровадження сонячних панелей, особливо в регіонах із частими відключеннями електроенергії.

Забезпечити дотримання статті 57¹ Закону України «Про освіту» в частині організації освітнього процесу в безпечній формі, збереження робочих місць і виплат працівникам закладів освіти, а також створення належного безпечного освітнього середовища для здобувачів освіти під час воєнного стану або надзвичайної ситуації.

Керівникам закладів позашкільної освіти:

Продовжувати удосконалювати систему внутрішнього моніторингу безпеки, перевіряти систематично стан укриттів та аварійно-небезпечних ділянок, усувати виявлені недоліки, забезпечити безбар'єрний доступ для осіб з інвалідністю та проводити навчання персоналу і вихованців щодо дій у кризових ситуаціях. Також доцільно укласти або оновити договори з органами охорони та екстреними службами для оперативного реагування на надзвичайні ситуації.

Порушити клопотання перед засновником щодо виділення коштів на дооблаштування та ремонт укриттів, а також забезпечення безбар'єрного доступу до приміщень і укриттів для осіб з інвалідністю, у тому числі обладнання контрастного маркування, ресурсних кімнат та доступних санітарних приміщень.

Створювати сприятливе психологічне середовище, підтримувати педагогів у подоланні професійного вигорання, організовувати внутрішні групи підтримки. Організовувати тренінги з першої психологічної допомоги для педагогічних працівників, що дозволить їм ефективніше підтримувати дітей у кризових ситуаціях. Сприяти проведенню психологічних консультацій для персоналу за підтримки волонтерських, громадських або місцевих організацій.

Систематично сприяти підвищенню рівня кваліфікації, обізнаності та підготовки педагогічних працівників з безпекових питань. Забезпечити проходження педагогічними працівниками навчання з питань психологічної підтримки та допомоги (самопомоги) в умовах воєнного стану.

Вжити заходів щодо заповнення вакантних посад педагогічних працівників та практичних психологів кваліфікованими кадрами.

Посилити внутрішню комунікацію з педагогами, батьками (особами, що їх замінюють), здобувачами позашкільної освіти, забезпечуючи своєчасне інформування про безпекові заходи, форми організації освітнього процесу.

